

dragingen van betrokkene plichtsverzuim opleveren en dat de gedragingen hem zijn toe te rekenen. Aan de voorwaarden voor een benadelingshandeling, gegrond op art. 45 lid 1 onder j ZW is daarmee voldaan. De daarbij horende maatregel is er een van de vierde categorie: een blijvend gehele weigering van de uitkering. Van ontbreken van verwijtbaarheid of van verminderde verwijtbaarheid is geen sprake. Betrokkene heeft immers bewust de keuze gemaakt om zijn nevenfunctie niet te beëindigen omdat hij het niet eens was met het intrekken van de toestemming ervoor, ook al wist hij dat dat zou leiden tot ontslag.

M.J.A.C. Driessen

Malva Driessen is voormalig docent bij de Universiteit Maastricht en redacteur van dit blad

Arbeidsongeschiktheid

329

Waarde expertiserapport gebaseerd op vragenlijsten en geen validatietesten

Centrale Raad van Beroep
15 augustus 2024, nr. 23/3381 WIA,
ECLI:NL:CRVB:2024:1665
(Streefkerk)
Noot E. van den Bogaard

Validatietesten.

[Wet WIA art. 5]

Uit het door appellante overgelegde expertiserapport van een psycholoog, blijkt niet dat zij meer beperkt is. Dit rapport heeft geen betrekking op de datum in geding, 1 februari 2022. In de tweede plaats is de reactie van de verzekeringsarts bezwaar en beroep op het expertiserapport concludent en navolgbaar. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft in het rapport beschreven dat de psycholoog zich gebaseerd heeft op de vragenlijsten die appellante zelf heeft ingevuld. Die vragenlijsten zijn geen diagnostische instrumenten, en evenmin zijn er validatietesten gebruikt. Zonder

validatietesten kunnen geen valide conclusies worden getrokken, omdat er sprake kan zijn van aggraveren of malingering. De Raad acht deze opmerking overtuigend en kent aan het expertise-rapport niet de waarde toe die appellante daaraan toekent.

Uitspraak op het hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 2 november 2023, 23/247 (aangevallen uitspraak)

tussen:

[appellante] te [woonplaats] (België) (appellante)
de Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)

Samenvatting

Het gaat in deze zaak over de vraag of het Uwv terecht de WIA-uitkering per 1 februari 2022 heeft beëindigd, omdat appellante minder dan 35% arbeidsongeschikt is. Volgens appellante heeft zij meer (medische) beperkingen dan het Uwv heeft aangenomen. Daarom kan zij niet de door de arbeidsdeskundige geselecteerde functies vervullen. De Raad volgt dit standpunt niet en komt tot het oordeel dat het Uwv de WIA-uitkering terecht heeft beëindigd.

Procesverloop

Namens appellante heeft mr. G.A.H.M. Steenbakkers, advocaat, hoger beroep ingesteld en nadere stukken ingediend. Het Uwv heeft een verweerschrift en nadere stukken ingediend. De Raad heeft de zaak behandeld op een zitting van 4 juli 2024. Appellante is verschenen, bijgestaan door mr. H.A. Rispens, advocaat. Het Uwv heeft zich laten vertegenwoordigen door mr. G.A. Vermeijden.

Overwegingen

Inleiding

1. Bij de beoordeling van het hoger beroep zijn de volgende feiten en omstandigheden van belang.
1.1. Appellante heeft voor het laatst gewerkt als helpende in een verpleeghuis voor 24 uur per week. Zij heeft zich op 2 september 2014 ziekgemeld vanwege psychische klachten na een traumatische ervaring. Na afloop van de voorgeschreven wachttijd heeft het Uwv aan appellante een loongerelateerde WGA-uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA) toegekend. De mate van arbeidsonge-

schiktheid is daarbij vastgesteld op 80-100%. Bij herbeoordelingen is de mate van arbeidsongeschiktheid gehandhaafd.

1.2. In verband met een herbeoordeling heeft op 25 augustus 2021 een telefonisch spreekuuronderzoek plaatsgevonden door een verzekeringsarts. De verzekeringsarts heeft vastgesteld dat appellante bij het verrichten van werkzaamheden beperkingen heeft en heeft die beperkingen neergelegd in een Functionele Mogelijkhedenlijst (FML) van 25 augustus 2021. De arbeidsdeskundige heeft voor appellante functies geselecteerd. Het Uvw heeft bij besluit van 24 november 2021 de WIA-uitkering van met ingang van 1 februari 2022 beëindigd, omdat appellante minder dan 35% arbeidsongeschikt is.

1.3. Bij besluit van 8 december 2022 (bestreden besluit) heeft het Uvw het hier tegen door appellante gemaakte bezwaar ongegrond verklaard. Hieraan liggen rapporten van een verzekeringsarts bezwaar en beroep en een arbeidsdeskundige bezwaar en beroep ten grondslag. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft de FML van 25 augustus 2021 aangescherpt en een nieuwe FML, gedateerd op 14 november 2022, opgesteld. De arbeidsdeskundige bezwaar en beroep heeft in verband met aanpassing van de FML een van de eerder geselecteerde functies vervangen door een reservefunctie. Appellante is in staat geacht met deze functies een inkomen te verdienen waarmee haar arbeidsongeschiktheid uitkomt op 22,30%.

Uitspraak van de rechtbank

2. De rechtbank heeft het beroep tegen het bestreden besluit ongegrond verklaard en daarmee het bestreden besluit in stand gelaten. Hiertoe is overwogen dat het medisch onderzoek zorgvuldig is verricht. Uit zijn rapport van 14 november 2022 blijkt dat de verzekeringsarts bezwaar en beroep de informatie van de psycholoog van 25 januari 2019 en die van de psychiater van 19 januari 2022 (vlak voor de datum in geding) heeft meegenomen bij zijn beoordeling. Ook de informatie van de huisarts over de psychische klachten is bij de beoordeling betrokken. Uit het rapport van de verzekeringsarts bezwaar en beroep blijkt verder dat deze zelf een psychisch onderzoek heeft verricht. Volgens vaste rechtspraak mag de verzekeringsarts op zijn eigen oordeel afgaan, als hij van mening is dat er genoeg informatie is om een medisch oordeel te geven. Van andere informatie over de psychische klachten is niet gebleken. In de

FML van 14 november 2022 heeft de verzekeringsarts bezwaar en beroep beperkingen in het persoonlijk en sociaal functioneren aangenomen. Ook is er een beperking in de werktijden aangenomen. Het medicijngebruik was al bekend in de primaire fase en is betrokken bij de beoordeling. Dit alles maakt dat de rechtbank uitgaat van de juistheid van de door de verzekeringsartsen aangenomen beperkingen in het psychisch functioneren. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft duidelijk en overtuigend gemotiveerd dat er geen reden is om meer of zwaardere beperkingen aan te nemen. De beroepsgronden of de medische stukken geven geen aanleiding om te twijfelen aan deze conclusie van de verzekeringsarts bezwaar en beroep. De rechtbank ziet daarom ook geen aanleiding om een onafhankelijke deskundige in te schakelen. Uitgaande van de juistheid van de FML van 14 november 2022 moet appellante in staat worden geacht om de functies te verrichten.

Het standpunt van appellante

3.1. Appellante is het met de uitspraak van de rechtbank niet eens. Zij heeft tegen die uitspraak aangevoerd dat zij meer beperkingen heeft dan is aangenomen in de FML. Zij kan de geduide functies niet verrichten. Appellante heeft een eigen expertiserapport van psycholoog drs. M.C.J. van Rijn van 6 juni 2024 in geding gebracht. Ook hieruit blijkt dat appellante (veel) meer beperkt is dan de artsen van het Uvw hebben aangenomen. Van Rijn heeft zijn bevindingen herhaald in zijn nadere reactie van 1 juli 2024.

Het standpunt van het Uvw

3.2. Het Uvw heeft verzocht de aangevallen uitspraak te bevestigen. Het Uvw heeft een rapport van 24 juni 2024 van de verzekeringsarts bezwaar en beroep ingediend. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft zich op het standpunt gesteld dat er geen reden is om het rapport van Van Rijn te volgen.

Het oordeel van de Raad

4. De Raad beoordeelt of de rechtbank terecht het bestreden besluit over de beëindiging van de WIA-uitkering van appellante in stand heeft gelaten aan de hand van wat appellante in hoger beroep heeft aangevoerd, de beroepsgronden. De Raad komt tot het oordeel dat het hoger beroep niet slaagt.

4.1. Op grond van artikel 5 van de Wet WIA bestaat recht op een WIA-uitkering als een betrokkene ten minste 35% arbeidsongeschikt is. De mate van arbeidsongeschiktheid wordt berekend door het loon dat een betrokkene in zijn laatste werk nog had kunnen verdienen, te vergelijken met het loon dat hij kan verdienen in passende functies. Deze beoordeling is gebaseerd op een verzekeringsgeneeskundig en een arbeidskundig onderzoek. Beide aspecten worden hieronder besproken.

Medische beoordeling

4.2. De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat het onderzoek van de artsen van het Uvw voldoende zorgvuldig is geweest en dat er geen aanleiding is om te twijfelen aan de juistheid van de medische beoordeling. De Raad onderschrijft het oordeel van de rechtbank.

4.3. Daaraan wordt toegevoegd dat de grond van appellante dat uit het rapport van Van Rijn blijkt dat zij meer beperkt is, niet slaagt. De Raad overweegt daartoe in de eerste plaats dat Van Rijn er geen enkele twijfel over laat bestaan dat zijn rapport geen betrekking heeft op de datum in geding, 1 februari 2022. Van Rijn heeft in zijn rapport de situatie van appellante besproken zoals die was tijdens het onderzoek in juni 2024 en heeft daarbij de datum in geding op geen enkele wijze betrokken. In de tweede plaats overweegt de Raad dat de reactie van de verzekeringsarts bezwaar en beroep op Van Rijn, zoals weergegeven in het rapport van 24 juni 2024, concludent en navolgbaar is. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft in het rapport beschreven dat Van Rijn zich gebaseerd heeft op de vragenlijsten die appellante zelf heeft ingevuld. Die vragenlijsten zijn geen diagnostische instrumenten, en evenmin zijn er validatietesten gebruikt. Zonder validatietesten kunnen geen valide conclusies worden getrokken, omdat er sprake kan zijn van aggraveren of malingering. De Raad acht deze opmerking van de verzekeringsarts bezwaar en beroep overtuigend. De Raad kent om deze redenen aan het rapport van Van Rijn dan ook niet de waarde toe die appellante daaraan toekent.

Arbeidskundige beoordeling

4.4. De rechtbank heeft ook terecht geoordeeld dat het Uvw voldoende en inzichtelijk heeft gemotiveerd dat de geduide functies passend zijn voor appellante. Wat appellante heeft aangevoerd

geeft geen aanleiding voor het oordeel dat de geselecteerde functies in medisch opzicht voor haar niet geschikt zijn.

Conclusie en gevolgen

5. Het hoger beroep slaagt dus niet. De aangevallen uitspraak wordt bevestigd. Dit betekent dat de beëindiging van de WIA-uitkering in stand blijft.
6. Omdat het hoger beroep niet slaagt krijgt appellante geen vergoeding voor haar proceskosten en het betaalde griffierecht.

Beslissing

De Centrale Raad van Beroep bevestigt de aangevallen uitspraak.

NOOT

Symptoomvaliditeitstesten en aggraviatie of malingering

1. Het is nog niet zo lang geleden dat na een onderzoek van Platform Investico het medisch expertisebureau Psyon in opspraak kwam door de wijze waarop door dit bureau symptoomvaliditeitstesten werden ingezet (laten we dit voor het gemak maar even de 'Psyon-affaire' noemen). Zie de publicaties daarover in de Trouw en de Groene Amsterdammer van 30 maart 2022. Het volledige onderzoek inclusief bronmateriaal is te vinden op de website van Investico.¹

2. In de Psyon-affaire ging het om de symptoomvaliditeitstest die bekend staat als de SIMS (Structured Inventory of Malingered Symptomatology). In het onderzoek van Investico is daarover het volgende te lezen:

"Harald Merckelbach, de hoogleraar rechtspsychologie aan de Universiteit van Maastricht die de test naar Nederland haalde, schrikt ervan. 'Dat iemand hoog scoort op de test, wil *niet* zeggen dat degene klachten aan het *veinzen* is.' Er kunnen *veel legitieme redenen* zijn voor een hoge score. 'Mensen die zich niet gehoord voelen, zetten hun klachten soms sterker aan.' Hoge scores zouden aanleiding moeten geven voor *verder onderzoek*. 'De score zwart-wit bekijken zou heel dom zijn. Zo'n score vergt altijd een *kritische beschouwing* vanuit de *diagnosticus*.' Dat is nu pre-

1 www.platform-investico.nl/onderzoeken/de-afkeuringsindustrie.

cies waar er bij Psyon aan schort, want de psychiater die het rapport schrijft, is niet degene die de SIMS afneemt. 'Nee, nee, nee, dat vind ik helemaal verkeerd', zegt Merkelbach" (cursivering EvdB).

3. Uit het door Investico gebruikte bronmateriaal blijkt dat bij de onderzoeken van Psyon juist wel een verband werd gelegd tussen een verhoogde score op de symptoomvaliditeitstest en aggraving (naar aanleiding van deze ophef heeft Psyon overigens zijn naam gewijzigd in Zagyes. Ik ontvang echter signalen waaruit naar voren komt dat in de wijze waarop de onderzoeken worden verricht, weinig is veranderd).

4. Nu zijn symptoomvaliditeitstesten op zich een normaal en geaccepteerd onderdeel van (neuro) psychologische onderzoeken. Maar bij de gevolgtrekkingen die aan zo'n test worden verbonden, is wel enige waakzaamheid geboden. Immers, zoals Merkelbach uitlegt in het onderzoek van Investico, kunnen er allerlei legitieme redenen zijn voor een hoge score. Een hoge score betekent dus *niet* dat er sprake is van aggraveren of malingeren, maar dat er aanleiding is om de resultaten van het onderzoek als geheel nog eens *kritisch te bezien*. En daarbij kan ook blijken dat er een goede verklaring is voor die score.

Rapport psycholoog

5. Dan nu naar de uitspraak. Appellante legt in hoger beroep een rapport over van een door haar ingeschakelde psycholoog. In de uitspraak is betrekkelijk weinig te vinden over de inhoud van dat rapport. Maar de CRvB meldt wel uitdrukkelijk dat uit dit rapport blijkt dat dit *geen* betrekking heeft op de situatie *per datum in geding* (1 februari 2022) maar uitsluitend op de datum van diens onderzoek in juni 2024.

6. Dat zou voor zowel de verzekeringsarts bezwaar en beroep als – vooral – voor de CRvB voldoende moeten zijn om aan dat rapport voorbij te gaan. In hoger beroep gaat het immers juist wel om de datum in geding.

De mogelijkheid van aggraving of malingeren: wantrouwen als uitgangspunt

7. De verzekeringsarts bezwaar en beroep gaat echter verder en merkt over het rapport op dat dit is gebaseerd op *door appellante ingevulde vragenlijsten* en dat er *geen validatietesten* zijn gebruikt. Over dat laatste stelt hij blijkens r.o. 4.3 dat "(z)onder validatietesten (...) geen valide con-

clusies (kunnen) worden getrokken, omdat er sprake kan zijn van *aggraveren of malingeren* (cursivering EvdB)".

8. De indruk die dit commentaar op mij maakt, is vooral dat de verzekeringsarts bezwaar en beroep ervan uitgaat dat appellante inderdaad aggraveert of zelfs malingeert. Of de verzekeringsarts daarvoor aanwijzingen heeft, blijkt echter niet uit de uitspraak. Maar uit de nadruk die hij legt op de mogelijkheid dat, kan ik moeilijk iets anders afleiden dan dat hij haar niet gelooft.

9. De benadering van de verzekeringsarts bezwaar en beroep – en in navolging van hem ook van de CRvB – neemt de mogelijkheid van aggraving of malingeren tot uitgangspunt en legt de bewijslast dat daarvan geen sprake is, bij appellante. Daarmee wordt *wantrouwen het uitgangspunt* zonder dat uit de uitspraak blijkt of daarvoor enige aanleiding bestond. Dat lijkt mij haaks te staan op de ontwikkeling naar een meer mensgericht en minder op wantrouwen gebaseerd bestuursrecht en voorbij te gaan aan de lessen die wij uit de Psyon-affaire kunnen trekken.

Vragenlijsten

11. Dat de psycholoog bij zijn onderzoek gebruik heeft gemaakt van door appellante ingevulde vragenlijsten, is op zich niet zo bijzonder. Zonder vragen aan en antwoorden van appellante is een psychologisch onderzoek immers überhaupt niet mogelijk.

12. Welke waarde vervolgens aan de uitkomst van zo'n onderzoek kan worden gehecht, is afhankelijk van de kwaliteit van de vragen (zeg maar: de juiste vragen op de juiste wijze gesteld), de interpretatie van de antwoorden en de weging daarvan in het licht van de verder beschikbare gegevens. Het gebruik van (bij voorkeur: gevalideerde) vragenlijsten kan daarbij een belangrijk hulpmiddel zijn. Dus waarom de verzekeringsarts bezwaar en beroep er zo'n punt van maakt dat er gebruik is gemaakt van door appellante ingevulde vragenlijsten, ontgaat mij.

13. Dat, zoals de verzekeringsarts bezwaar en beroep stelt, dergelijke vragenlijsten geen diagnostische waarde hebben, lijkt mij in zijn algemeenheid niet juist. Of en in hoeverre een vragenlijst diagnostische waarde heeft, is immers afhankelijk van de inhoud van die vragenlijst en van de vraag of die vragenlijst door middel van wetenschappelijk onderzoek is gevalideerd.

14. Welke vragenlijsten zijn gebruikt, blijkt echter niet uit de uitspraak, zodat de juistheid van de stelling van de verzekeringsarts bezwaar en beroep niet toetsbaar is.

15. In dit kader moet worden bedacht dat ook sommige van de door de verzekeringsarts bezwaar en beroep bedoelde validatietesten bestaan uit een door de betrokkene in te vullen vragenlijst, waarvan de diagnostische waarde door middel van wetenschappelijk onderzoek is gevalideerd. Het is juist die wetenschappelijk onderbouwde validatie waaraan die testen hun waarde ontleen. Waarom dat voor andere vragenlijsten anders zou zijn, ontgaat mij.

Datum in geding

16. Maar eigenlijk is het antwoord op de vraag of de door de psycholoog gebruikte vragenlijsten nu wel of niet zijn gevalideerd, voor de beslissing over het geschil helemaal niet relevant. Immers, het rapport van de psycholoog gaat *niet* over de situatie op de datum in geding en heeft alleen al daardoor *geen* betekenis voor de beoordeling *per datum in geding*. En daarmee had de kous af moeten zijn.

17. Om dezelfde reden is ook het feit dat er geen validatietest is gebruikt, niet relevant. Ook als die wel zou zijn gebruikt en ook als daarbij zou zijn gebleken dat de testresultaten geldig en betrouwbaar zijn, zou dat *geen* invloed hebben gehad op de beoordeling van de situatie *per datum in geding*.

Trap na

18. Omdat het rapport van de psycholoog voor de beoordeling van het geschil helemaal niet relevant blijkt te zijn, zijn de eventuele gebreken aan dat rapport ook niet relevant: ook als uit een validatietest zou zijn gebleken dat appellante niet aggraveert of malingeert, dan zou dat voor de beoordeling *per datum in geding* geen verschil hebben gemaakt.

19. En precies dat maakt dat het benadrukken van de mogelijkheid van aggraving of malingering zo lelijk: ook al is dat voor de beoordeling van de datum in geding niet relevant, toch stellen zowel de verzekeringsarts bezwaar en beroep als de CRvB de mogelijkheid van aggraving of malingering voorop. Voor appellante zal dat voelen als een trap na: het is eigenlijk niet relevant, maar omdat niet is vastgesteld dat je niet doet alsof, gaan we er vanuit dat je dat wel doet.

Slotopmerking: sommige medische termen zijn niet neutraal

20. Bij het gebruik van medische termen als aggraving en malingering moet worden bedacht dat deze bij rechtzoekenden vooral een *diskwalificerende* en *diffamerende* betekenis hebben. Van verzekeringsartsen en zeker van rechters mag worden verwacht dat zij zich daarvan bewust zijn en dergelijke terminologie terughoudend en met behoedzaamheid gebruiken. En dan alleen als en voor zover dat voor de beoordeling van de zaak relevant is. En dat laatste was hier niet het geval.

E. van den Bogaard

Ed van den Bogaard is advocaat bij Westhoff Advocaten te Amsterdam, voorzitter van de Adviescommissie bestuursrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten en bestuurslid van de Specialisatievereniging Sociaal Zekerheidsrechtadvocaten SSZ

330

Onvoldoende onderbouwing dat van spreekuur en opvragen informatie kan worden afgezien

Centrale Raad van Beroep
21 augustus 2024, nr. 23/2745 WIA-T,
ECLI:NL:CRVB:2024:1686
(Dompeling, Van der Velde, Streefkerk)

Onzorgvuldig onderzoek. Positie werkgever.

[Wet WIA art. 5, 6]

Hoger beroep van de werkgever slaagt. Medisch onderzoek onvoldoende zorgvuldig. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft onvoldoende onderbouwd dat van een fysiek spreekuur kon worden afgezien. Het gaat om een werknemer met een ziektebeeld waarbij over de daaruit voortvloeiende beperkingen en de kans op herstel tot op heden – en zeker op de datum in geding – nog veel onbekend is. Het lag daarom op de weg van de verzekeringsarts bezwaar en beroep om zo veel mogelijk informatie te vergaren en informatie op te vragen over het multidisciplinair revalidatietraject dat werknemer vanaf de zomer van 2021 volgde. De verzekeringsarts bezwaar en be-